

Stockholm, tryckt hos P. Palmquist's Aftis-bolag, 1905.

N:o 1.

Pasatis-manon 1905.

Wuostas jaffe.

Läkämus Samita päta atti manon pasatis-mano rajest fitta wuoratjis-mano radjai. Färt nummerin lä 16 piele. Hadde: 50 öre jafe äntäst. Äwtä nummera hadde lä 10 öre.

Aiteklantai.

Tån aitefi lanta tu alla wari kum,
Tån tjappa, tån awost tiewas ätnam!
Mån ätsaw tu, fapmokis ruodnis mietsi kum,
Tu almew, tu jaurit, tu änoit.

Tu namma li allaf, tu fapmo wil ai.
Tu kudne kitt alme radjai kulloi.
Mån tietaw, att nån tat falka sjaddat ai.
Mån sitaw wiesfot, japmet ietjat lunne.

(Santotuwwa kä "Du gamla, du fria, du fjällhöga nord".)

Känäkis Oskar 2.

Tanne mi wuoinep ietjame kånåfaja Oskara kånåw. Unap kå kånålått-kånåmä jafe lä sån tårjotam Swerjen ja tan aife sinne lä sån anjitam åbbå Swerje almofa kiereswuotaw. Sån lä ai rattjam taja, wai lului karwetet rätkafaw kalfaita ja ierikkaitatit juofke arretimmew almatja fridjwuota (luowaswuota) ja wuorpe åutåst ja puftet åbbå lantaw ratalatjwuotai ja jastawuotai. Ja sån lä likkastam tan sinne. Kånne ikkenis sån manna mia lantan, matta sån wuoinet sjattoit tat ratalatjwuotaft. Åtnam lä parkatum, juoffelafan fabrikah (tuodjohim-tåpeh) läh tšieggitum karwetadtjit waljes parkow, mietšeh läh puorep kätjo wuolen. Juofke harrai lä ju tårjotimme aiken stuorra ietjaituwom sjaddam kalfafatj puorren.

Kånäkis Oskar lä mannam witašt kåppatjaka ietjas lantan ja amas lantain. Manatines lä sån kuosjom mådde amas åitwit ja kånåfajait ja lä ådtjom tuostot stuorra kutnetimmew jiaft. Ja tah amas fuolkeh läh åutoham taw åives kånåfajaw Swerje tjappa lantaft. Walla tah ållåh åutoham fuoros wal ju ålmalatj muotow, ainat wil ånaput ju stuorra lårtofwuotaw. Sån lä lårto-kammus kalfaišt kånåfajaišt åbbå wåraltin. Sån hålla mådde amas kielait. Mi mattep tantieti årrot stuorra awon mia kånåfaja tieti, kutti lä nautietos åbbå wåralta pirra.

Walla sån lä ånamust ietsetum kalfaišt, kåppatjaka allafajaišt ja wuollefajaišt mia lantan ju puorrewuota ja kiereswuota tieti ietjas almofi. Fårt kuttik ådtjo junji åntåipiedjat ietjas måråhit ja sån walta ietjas åutåi nietalatja åshjew ja wigga akew wiefketit ja puftet taw puorre nåffåmi.

Mådde sierra pale lä sån ietjas slåtтан Stokholman ådtjom tuostot kutnetimmew ietjas almofist. Låfe tusanah ja wašt låfe tusanah, fuorrafah ja unnakattjah, hājoh ja pāntah läh aktan mannam ju slåtтай puoraftattatjit ju awo-tjuorwomina ja laulomina. Ja sån lä tjuodtjom ietjas almofa kaffan te kå ietsetum attje ietjas manai kaffan ja kanjal-tjalmi ja waimolatj jienaina lä sån wakotam wuollefattjaitis Supmela palloi ja åwtåmielafwuotai, kiereswuotai aiteflantai ja puorre tapita. J aktaf, kutti lä ådtjom årrot mangan takkar pali, mateh wajaltattet ju kånkalatj pakoi samow.

Supmel padjis mia ietsetum kånåfajaw kuffew wiesjot!

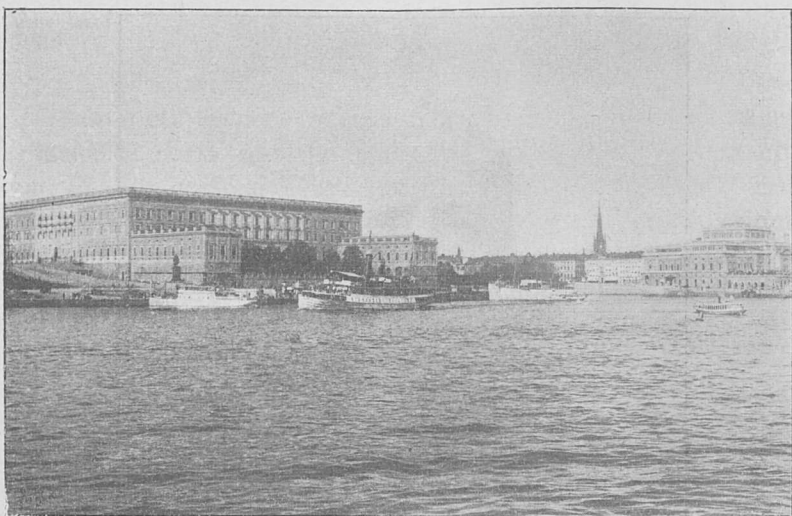
Rånåsis Öskar 2.

Rånåkasai.

Te laulop swänskalattjah tal
Uwtmielalattjat wuolew taw,
Maw tuosto kånåsis!
Mån årow sunji jaffokis.
Su fruno läkis fajmofis!
Ja sunji tårwow, jakow kair'
Mi piedjap färten aif'.

(Laulotuwwa få "Mr swenska hjärtans djup en gång".)

Stockholma släta.

Stockholma släta lä tšieggitum tan sadjai, kånne stuorra käino Upplanta ja Södermanlanta stuoramus ja šjaddelammus tafoi kaštan manna. Tälän tšieggijin ja pajas-anetin Upplanta ja Södermanlanta wiejatab kuokte räve tan juollo, man nanne släta tjuodtjo, ja Mälars-jaure ärjatj ja nuortatj katte kaštan. Miwe tälötj aikeš lä tan juollo nanne ärrom nanostum štata. Afta stuoramus škansaišt li jurra tan šajen, kånne talle släta lä tšieggitum. Tat stuoroi aikeš aikai, ja huotnahah tšieggituwwin taša nubbe nuppe mangel.

1200-läko kašta-rajest tat li švänškalatj kånakajai häima; šian ledjin tan aiken mädde släta šierra lantatafoi šinne. 1400-läko kietje rajest wiesšon kånakajah kuffep aikit Stockholm släta šinne, ja Wasa-kånakajah Erik 14 ja ainajammuš Johan 3 takaika ätnakit stuoretadtjit ja tšabbotadtjit taw äpme slättaw.

Drottniš Kristina aiken ledjin släta šinne ätna äpmašap ja nuorap huotnahah, mai kaštan tjuottjoi afta tärna, man namma li Kälma Kruno. Kä hällih Stockholm tälötj släta pirra, te pru-kojij ai kättjot taw Kälman Krunon tan tärna nama milte. Walla tah tälötj huotnahah šjaddin aikeš aikai neurepun, ja kä Swerje li šjaddam stuorra-šapmon Europan, man äiweštatai amas kånakajai

jattakah pätin, te mierreitin, atte kånäkäsjai kalkai tšieggitumwat wiešo, mi matalului wuojetit rika kutnew ja famow. Tälöti slåtta-huotnahah kaitetumwin tan tieti wuolos nubbe nuppe mangel, mangel kã tällä li wahakattam siaw drottui Kristina aiken, ja te tšieggijin sia sadjai äwtäw stuorra ja hiewes palatsjaw. Kã kånäkis Karl 11 jami jaken 1697, te puollai tällä ja peisti taw, mi li ätäsišt tšieggitum. Te si talaka alkin tšieggit ätä, wil stuorap ja hiewep slättaw. Tšieggim-härä li Mikodemus Tesjin. Ja jån takai Swerje äiwestatån takkar kånkalatj wiesow, atte äh kalle äiwestatah wäralta sinne mateh wuojetit jäbtalakajattjaw. Alkon si tšieggijin wieka happelit, walla parko kanoki jämes jake mangel, tañ tieti atte lanta tarpahi ietjas pietnikit taita stuorra ja kutnelatj, walla mangeput nãu wuorpetis tãroita, mait Karl 12 ani dansfalattjai, polskalattjai ja karjeli kum. Autos lä ajatallat, atte tauk änamus äše kånkalatj slättast Stockholmän lä tšieggitum takkar aiken, kã Swerje li stuoramus wata sinne. Kã Karl 12 li japman, te alkin wast parkat Tesjina atnoma milte, kutti talle li wuoras ja famotumwam älmäi, walla sitai wuoinet ietjas wiesjom stuorra-parkow älläsin, äutäl kã jami. Jaken 1754 li slåtta räita, ja krunoprinja Adolf Fredrik jätti talle tan siä ietjas nuorra akaina. Ja tan aike rajest läh kaikah Swerje kånäkäjah wiesjom tan slåtta sinne.

Ulko-rikai almatjah, kutih päti Stockholmäi, äutohih taw kånkalatj slättaw, mi lä tuon äpme stata-juollo nanne Mälära tjasje ja Saltes jäwa kasfan. Ja tat i läh äutos. Jutte tjappep sadje i läh ietja kånkalatj slättän. Saltes jäwa wuosti lä luloj pielle slättast, ja tan piele äutän lä slåtta karten, maw Logårdenin kättjoh, kãne läh alla, juokkis muorah ja ruotna raje-kietteh. Tanne pärrä kånäkis Oskar taiwai kiese pale ietjas itietis-swarfaltakaw. Slåtta kasko lä alwas stuorra hjaljo, maja mädde tujan almatjah jamma pale mattih tjakanit. Tan hjaljo tuoken jala alotj pielen läh tah äseh slättast, kãne kånäkäsa kattarah wiesjoh.

Slåtta lä nãu stuorak, atte äbbä unnep stata wiesatah matalulun wiesjot tan sinne, ja tanne läh mädde tjuote wintekah. Drappa-huotnahi sinne, mah läh nãu stuorakah kã mädde kirko, kaunojih tjappa kãwäh marmorist ja kuopparist ja stuorra, hieweslakai mälitum kãwäh takan.

Tanne wiešo talle Swerje päres kånäkis ja änamujah ju mattošt. Tan mannam kiesjen tuostoi jån tanne awoina ietjas

adjowa, prins Gustaf Adolfa, nuorra märejw, prinsesja Margaretan Englantast, kutti James pale kalka sjaddat Swerje drottinfin.

Färt ailekin, ká rákkälwis kánákasa ja ju káte äutäst lákátiwowa mia kirkoi sinne, mannih mia ussjolmasah Stockholmá sláttai. Ja ká mi jawatip wuorpew kánákasa kátai, jawatip mi wuorpew ábbá ietjame ietjetum aiteklantai. Jutte Stockholmá sláttá lá märka ja finetákka tása, atte kaitah swänstalattjah kullojih akti, läh akka almot, kábbatjaka liffolatj aiken ja ká palwah, mah pahás wuorpina aiti, tjákanih Swerje almen.

Petrusa Iiepsjeswuota ja wickseswuota pirra,

tjaletum Prinsa Bernadottest.

Ja ká Petrus li wuollelin ijaljon, te páti muttem pajemus práfta tárhoist. Ja ká ján wuoini Petrusaw piftalimme, te kátjai ján ju nala ja jaulai: Tán ledjih ai Jesusina Mararetist. Walla ján hiti ja jaulai: Sw män tieteh, iwke män tadjateh, maw tán jaulah. Ja ján manai álkos álkop ijaljoi. Ja wuontja-áres tjuojai. Ja ká tárno wuoini ju, te ján wast alki jaulat taita, kutih paltan tjuodtjon: Dat lá akka siast. De ján wast hiti. Ja mangelattja jaulin wast tah, kutih tanne tjuodtjon, Petruji: Wittast läh tán akka siast, jutte tán läh ai Galilealatj ja tu kiella kullo náute. Walla ján alki karrotit ietjas ja wuornot: Sw män táptah taw almatjaw, kán pirra ti hállapettit. Ja wuontja-áres tjuojai nuppatis. De muítai Petrus taw pakow, maw Jesus li junji jaulam: Mutál ká wuontja-áres lá kuokte pale tjuodjam, te tán kalkah kálmá pale hitet mu. Ja ján tjieroi.

Mark. 14: 66—72.

Setjame tákftan mi lákkáp tan pirra, káftes Petrus, kutti li akka Härra Jesusa lakamus ápatisálmáist, ká ján li wantartimme tan átnama nanne, kátjai, ja kátjai tjieknalit, taina ká ján hiti ietjas Härraw, káw ján taut ietji. Mi mattep tadjatit, káftes mia sieloi wasjolatj awotalai, ja mattep ai taste kuorrat, makkaw ráittoi ján prufo, wai ján lului Supmela manait kattjami puftet. Sadnan “mian i läh tárro wara ja áttje wuosti, ainat härrawuotai wuosti,

fapmofiswuotai wuosti, wäralta tarjotidji wuosti tan sjeunjeta sinne, pahašwuota wuwingalatj famoi wuosti" (Ef. 6: 12). Ja kã taja pãta "almatj-pallo, mi piutem-kielaw älfos piedja" (Sal. Niv. 29: 25), te mi tadjatip, atte mi tarpahip wiefew tai kãkai wuosti, wai jiello i kãkãh watai pãtet. Mia wiefke lã tan sinne, atte mi jakkep

Prinssi Bernadotte.

Jupmeli, nãu kã ai tjuodtjo tan sãmma wãrjan Salomona Nivatis-pakoin: "Tat, futti tarwostalla Hãrra nala, sãn lã warjalum".

"Kuoros wal Jupmel lã mu pãtte ja mu wiefke; sãn lã mu jãstokwuota, iw kãkãh kãmpetit" (Wj. 62: 7).

1. Man tieti Petrus ittji tjuottjoh nannošit tan pawte nanne.

Zuo lãw mãn wuostem, atte almatj-pallo li lakannus wifke Petrusa kattjami, walla mãn jakaw, atte tat wifke, mi takka, atte kristakis i warjaluwah, taiwamusta kauno tan sinne ai, kãttes sãn

tämät Härra wuosti tan aiken, mi lä ju kattjama äutäl. Tan tieti mi kalkap kättjat, kättes Petrus tämäti, äutäl kâ jän nâu sieltelakai katjai. Wieketis tal Supmel, wai tah lulun mattet tuostot äpatujait taste, kutih läh waljim tjuowwot Jesujaw ja kutih sadnan sawatih, wai si lulun mattet teunahit ju ja täptästit ju namaw. Walla tat, kutti ietjas äbbâ wiesjomina hita ietjas Vänestidjew, i jän tate juptajijt läwatjah mawke ietjataw kâ atte hitema käino näkka karra tjierromin ja waimo-surkon.

Tan kapitelin, mašte mia täksia lä waltetum, 27—31 wärjai sinne, tietet Härra Jesus äpatisälmaita, kättes kalka sjaddat siaina, kâ wasjolatj lata jautja-älöw: "Kaitah kalkih wärranit". Te Petrus wastet: "Jus ai kaitah wärranih, te män iw kalkah wärranit" (v. 29). Eän jaula: Marjo kaitah ietjatah, walla iw män. Iw ientšik, ila ätnakaw läw män wuoinam tušte, Härram, nâu atte män iw mateh hitet tu. I almo tat mateh sjaddat. Likus Petrus uräkta hällam nâu? I ientšik. Su stuorra kiereswuota naggi ju nâu jaulat. Walla jän wajaltatta lik, atte "i aftak wiejeh mawke ietjas famo tjata" (1 Sam. 2: 9). Eän wajaltatta, atte Jesuja wafotis-pakoh äh läh hälatum, wai jän lului tait ietjas lutte häikätit takkar hälaina, atte jän, jus ai jaymem nittalului, "i luluh ju hitet" (v. 31), ainat atte Jesus hälla junji, wai jän lului naggit ju ietjas lakapui, wiefkeswuota adjaka lakapui, warjalimme lanja sija. Tanne lä kristakis wiefkes, jutte tan lanja sija i kuttik wasjolatj mateh pädet. Petrus ittji kulah Jesuja pakoit, jutte kuoros wal ietjas nala jän usjoti. Eän tärwoitalai ietjas nala ja jän katjai.

Kâ Vänestidje, kutti ietji ietjas äpatisälmaw, wuoini ju wuoiingatj wuokew, te jän wittast li alwos surkon; walla tan pättän, kâ jän ietjas karrajammus kiertami manai, te jän lik walti jamma Petrusaw ietjas lusa. Wuoi, man stuorra kiereswuota! Marjo tat kalkai sjaddat Petrusi wiekfen. Eän ja tah kuotte ietja äpatisälma ädtjon nâu kullat pakoit, mah idtjin kulloh kuoros wal tan päddäi, ainat kristakajai äbbâ wiesjom-aikai, peiwest päiwai, pättäst päddäi: "Kätšit ja räkkälit" (v. 38)! Tarpes lä kätset wasjolatija ja ju latama wuosti, walla ai kätset, wai kalka kullat tärro-laitiidje kättjomit ja ju unnemus wuostimmit, nâu kâ lä tjaletum: "Kättijit (kiettjit märrähina) mia täptästimme apostelaw ja pajemus prästaw, Jesus Kristusaw!" (Ebr. 3: 1). Tarpes lä räkkälit, räkkälit alo ja räkkälit jako sinne. Te jaffo nanošturwa,

kå almatj muita, atte taw, maw Jexus takai Petrusi, taw jån takka tunji ja munji: "Mån læw rätkälam tu äutäst, wai tu jaffo i luluh täfjen ijaddat" (Luk. 22: 32).

Te wasjolatj-suowwa päti Jեսuа wuosti, kå jån tjuottjoi ja ani ietjas pirra tait kallefatj äpatisälmaitis. Petrus, kutti afew li kizjof parkami, sitai talaka latat wasjolatjow, walla kå Jexus li ju kättjom iwertew tšafet täppäi, te jån tjielkafit tadjati, atte talle i lam katjalwis tärroma pirra, ainat tan pirra, atte jån kalkai tjuodtjot ietjas Härra äutån, te jån ai fuoti ietjas Mästaraw ja patari. Walla kiereswuota naggi ju ruoptot Jեսuа mangai, walla jån tjuowoi ju "kukken" (v. 54). Ja mangel kå jån li pajemus prästa wieso jša pätam, te jån "tjäckiti Jեսuа wasjolatjajai kaskai" (Luk. 22: 55).

Mån usjotaw, atte mi, kutih talle läp Jեսuа äpatisälmah, läp tan Petrusa lakatjah. Mian lä ätna tieto, walla fapmo lä watne, ja jus mi te tjuowowop Härraw, walla tjuowowop ju nåu kukken, atte mi äp mateh tjielkafit wuoinet ju, läfus te äutos, atte mi lappep ju ietjami tjalni äutäst ja atte mi nåu kieppisalakai tjadjanip?

Petrusa jadge li ma pajemus prästa wieson, walla i tan lieggijidje tälå fuoran, ainat tuonne tan stuorra rate äutån Jեսuа paltan, wai jån tanne kalkai tjielkafit wittanastet tan pirra, maw jån li kaunam Jեսuа lunne, ja atte jån li wuoinam, kätte Jexus "manai pirra ja takai puorew ja tiwoi kaitait" (Ap. Park. 10: 38). Kaika lului kalle ijaddam Härra Jեսuji aktalakai, walla Petrusi ällo ietjalakai, ja mi, kristakajah, äp tarpahet katjatit näkkäma pirra, ainat tan pirra, atte mi kultalip Jեսujaw. Ja Jեսuа jatto lä nanos: "Dat, kutti masja häkka mu tieti, jån kalka kaunat taw" (Matt. 16: 25). Dat jatto kullo Petrusi, tat kullo tunji ja munji. Mån tjappaf lului ärron wuoinet Petrusaw täppe padjen tuopmo-salan keuraslakai tjuodtjomini Jեսuа pielen, walla ailes tjalof i häläh älles almatji pirra, ainat hälla almatji pirra nåu kå si läh kaika jša ijiepsjeswuota ja mättöi kum, ja tan tieti mi ädtjop tietet, atte Petrus hiti ietjas Härraw, käw jån sitai teunahit, ja taw jån wil takai jämes tärno äuton. Alkon jån jitta päsjat taina, atte jån jaula: "iw mån tieteh" (v. 68), walla pärkal alot ju juoima, ietjas harjanimme milte, taja kå jån mangemusta alka farrotit ietjas ja wuornot: "Jw mån täptäh taw almatjaw" (v. 71).

Kå tån kalkah täptästt Jesujaw, te tafah taw állast; aleh jaulah kuoros wal, atte tån sitah affet ietja wiesjomaw jala atte tån läh pätam puorep ussjolmasjai, ja atte tat jala tuot i läh räffa, ainat täptästeh tjielkast, atte tån talle läh lärram täbtät Jesujaw ja atte jån lä sjaddam tu kånakassan ja atte tån tan tieti ih tast mateh wiesjot nån kå äutäl wäralta sinne.

2. Petruša tjuottjaltattema pirra.

Wuontja-äres tjuojai, ja "Härä järfiti ja kätjai Petruša nala" (Luk. 22: 61). Dat lä tat jamma Härä, kutti "i skamoheh kättjot miaw wiesjan" (Ebr. 2: 11), ja ju kätjastim lä nuofes, wai äpatisälmai kalka pätet riewtes käinoi, jutte Petrus li riewtes käino nanne, kå jån "muitai taw pakow, maw Jesus li jaulan" (Mark. 14: 72), ja kå jån "manai älfos ja tjieroi armeslafai" (Luk. 22: 62). Petrus ättjoi antafis-luoitemaw, älles antafis-luoitemaw, mi wuoino juo ängela sarnomist: "Jaulit ju äpatisälmaita ja Petruši" (Mark. 16: 7), jutte tan sarnoma sinne Petruša namma päggaluwwa, ja wuoino taste, maw Jesus hälai juina Siberiaša mära fatten, jutte tanne ättjoi tat mäddofis äpatisälmai taw stuorra witnow: "Piepmah mu sippait! Kattih mu jautjait!" (Joh. 21: 15, 16). Taina älles antafis-luoitemina tjuowwo ai älles tjuottjaltattem. Äp mi tarpahes, äpfe mateh kuoftastallat tan nala, jutte mia Supmel lä tat, kutti antafis luoita, ja jån takka akew állast taw, maw jån takka.

Petruša tjuottjaltattem li nån älles, atte jurra jån tan wuoštas pinistakan ättjoi ärröt Härä räito, man pakto almatjtäfeh puwtetuwwin kadjosipmai. Dat sjiepsjes Petrus lä, mangel kå jån li karwotum taina wuowinganasoina, kutti i läh "häjeswuota wuowinganis, ainat famo ja kiereswuota ja pakatusa wuowinganis" (2 Tim. 1: 7), sjaddam wiesjes räiton Härä kietan, ja Aposteli Parfai näljat kapitelin mi wuoinep jamma Petrušaw stuorra rate äutån, keuraslafai tjuodtjomin ietjas Härä pielen, ja nanos lä ju täptästtim: "Sus lä räffa Supmela äutån kulltalit tiaw änaput kå Supmelaw, tan pirra ti ädtjopettit tuobmit; jutte mäi än mateh sjawot ärröt tan pirra, maw mäi län wuoinam ja kullam". Eän ittji mateh sjawot ärröt, jån wierti täptästt Jesujaw. Salof pako lä tat "wierti"! Wuorpalatj lä Petrus!

Kieres läffe, jus tän läh Supmela manna ja jus tu ätä wiesjom lä jjeepsjes, jus tune i läh jaloswuota heitet wäraltaw ja täptästit ietjat Härraw, te ajatalah, atte i läh nuokes täptästit ietjat jjeepsjeswuotaw ja ietjat almatj-palow. Takkar täptästimmešt päta ma tarpes antakis-luoitem ja rafe ai unna pättätji, walla taw famow, maw tän tarpahah, wai tän pätte peiwi luluh puoreput tjuomwot Härraw, taw tän ättjoh kuoros wal ká tän tuostoh ietj Jesufaw ja ju ailes Wuinganafaw. Jus mi kalkap waljit, sittäpfus mi ärröt Petrusa latatjah piinistaka äutäl wai tan peiwe mangel, te lä jadnan alke waljit. Tat käino, mi manna witniki aftan Härraina ja takkar wiesjomi, maw Petrus wiesoi, mangel ká jän li tuostom famow Supmelist, tat manna taiwai wuollanimme tjata ja akew kättjalimmi tjata, mait Härra padja pätet. Talloi lä tarpes, wieljam, äbbam, atte mi anetip ietjame ju paltai, kutti "wadda tan sillonmi famow ja famotipmai stuorra wiefjeswuotaw. Tah, kutih wuortih Härraw, ädtjoh ätä famow, si pajas wuolkih jäji kum náu ká kästemah, si wiefih, walla äh waipah, si mannih, walla äh siloh" (Gj. 40: 29, 31).

"Kaphah ietjat njalmew älläst, te män jitaraw taw teutet" (Wf. 81: 11), náu jaula Härra, tu Supmel.

Swerte ja Wuotna.

1814 jake rajest läpa Swerte ja Wuotna ärröm aktitum kuoin kuominista äwtä kánákaja wuolen. Tan aike sinne läpa tak rikah niktin äkkoltis rafew ja junno almot lä äutanam rata-latjwuota ja wuorpe kautoi.

Tat wuorpe lä tauk muttin nälšajam kaskalatj ritoist, mah änamuſat läh pätam wuonaki palost, atte si tan aktitimme tieti lulun amas almotist anetuwat Swerte wuolleladtjan. Taiwai lä Swerte padjam wuonakit ädtjot ſia jítota milte, taina ká rito-ämeš älläh wuoinom ärröt náu stuorra arwošt. Man watalatjah tah rito-ämeš tauk läh ärröm ja kätte pästo-jurtakah läh ärröm pahah Wuona pielešt, wuoino taste, atte wuonakah juope wil läh tšieggim fästnikit Swerte raje wuosti. Tan jake alkon li murkeštüm tai rikai kaskan wieka stuorak. Wuonakah idijin jitaraw te ká

äutäl pätet Stockholmai kilpaitallat šladjaläff masjofkuuotan, te ká tjuoikamin ja náu wil, ja ši kartin kaika siebrevuotaw šwänſkalattjai kum. Tah ratatallamah aktitimme pirra, mah šámes aikew ledjin anetum kábbak lantai tárjotidji kaſſan, hákkat läptetuwin.

Wai káſſin tjielkaſit wuoſetit ietjaſa ietjalatjwuotaw šwänſkalattjai kautoi, littotin wuonakah, atte káſſin mierretit alláſija ſierra konſulit amas lantain, tat lá takkar wuotnalatj ammatálmait, kutih káſſin tjuodtjot kuoros wal wuonaki pielen, ja wiefetit wuotnalatj áješálmait amas lantain.

Äutäl ledjin tai aktitum kánákisrikai konſulah wiefetam káppatjaka šwänſkalattjait ja wuonakit. Šwerje ittji ſitah mietetit taſa, atte wuonakah káſſin atnet ietjaſa konſulit amas rikain, taina ká wuoinoi wataladtjan šwänſkalatj áješálmaita ja mia mákkita ákforikain. Taſte ſjattai tat ápme állo wataladtjan, ja wuoinoi, te ká Šwerje ja Wuona aktitim i luluh mattet kuffew aimon árröt.

Kánákis, kutti aittjai wataw taſte, atte Wuotna lului ádtjot ſierra konſulit, nátoi puorrenwaltet Wuona riksdaga (ſtuorra-tigge, ſtorting) mierretimmew tan pirra.

Te tjuodtjaláſti Wuona ſtuorra-tigge kánakaſa wuoſti ja tieteti, atte ſán i taſt káſſam árröt Wuona kánakaſjan. Tat ſjattai kietjit peiwen juni manon tan jaſe.

Kánákis Oskar, kutti ittji ſitah, atte táro káſſai ſjaddat wielja-rikai kaſſan, puwti taw áſijew ietjaſ šwänſkalatj almoka äutái, mi riksdagan juni mano kietjen mierreti, atte juſ áttáſit waljitum ſtuorra-tigge jala Wuona almok ietj omróſtninga pakto * li tietetam, atte tat ſitai heitet árrömiſt aktitum Wuonaina, te káſſin šwänſkalattjah ratotallat tan pirra wuonaki kum.

Mangel ká Wuona almok ſtuorra äwtámieſakwuotaina li tietetam ſitotis, atte aktitim jala uniona káſſai tjuoukituwat, anoi Wuona ſtuorra-tigge, atte Šwerje tárjotidjeh káſſin aktan ſiaina parkat, wai tat ſiratim lului ſjaddat.

* Omróſtning jala röſtim ſjadda, ká tah, kutih káſſih mierretit juoita, tietetiſ ietjaſa ſitotaw tan pakto, atte ši waſtetiſ "ja" jala "i" katjalwaſjai tan pirra, juoko piſkoſit jala ai taina, atte tjalſih ſárt kuttif ietjaſ pappera nala ja piedjih tait papperit ſámes littai. Tan mangel walſih tait papperit ja lákkih, kalle "ja" ja kalle "i" läh tjale-tum. Juſ lá ánap "ja" ká "i", te läh tah, kutih läh röſtim, mierretam, atte káſſa ſjaddat katjalwaſa milte. Juſ ſjadda ánap "i" ká "ja", te ši läh mierretam, atte i káſſah ſjaddat náu. Juſ omróſtning jala röſtim ſjadda piſkoſit, te áh tjaleſ ſitotiſa pappera nala, ainat jaulih taw, ja te lákkih akti, kalle almatjah waſtetiſ "ja" ja kalle almatjah waſtetiſ "i". Matta náu at röſtit, atte tah, kutih ſittih waſtetiſ "ja", káſſijih kietaw pajas, ja tan mangel lákkih, kalle kietah läh pajas káſſitum. Jala ai mannih tah, kutih ſittih "ja" waſtetiſ, riwtes pállai ja ietjataſ táro pállai.

Te tjákanin waljitum álmah Swerjest ja Wuonast Karlstadan, wai kálfín ratetit tan pirra, káfte áttitum kálfai tjuouktuwwat.

Tan hiepama milte, mi táppe sjattai, mierretuwai, atte pátte ritoh kábbaf lantai kálfán kálfih piejatuwwat jámes tjuoltem-tigge áutái. Min wil mierretuwai, atte tah fástnikah, mait Wuotna mangep aiki li tsieggim Swerje raje wuosti, kálfín káifotuwwat. Tasa wil sitaika Swerje ja Wuotna jápatit, atte kálfáika kuotet sierra tjárow kábbaf piele áttitum rikai rajew ábbánaka tárowarjoi tafa. Tat tjárow kájtotuwwa "neutrála (siettos) tafon" ja táppi tárowálmah áh áttjoh tjákanit.

Álta stuorra katjalwis, man káutoi mierretim sjattai, li tat, káfte kálfín táffat jámi riewteswuotaina kuototit ráinaitija kábbaf pielen rikai rajew.

Tan káutoi mierretuwai, atte káif pátte aiken ai kábbaf ríka padje-sameh kálfih jámmalákaí ká talle ádtjot níttit tait riewteswuotait nuppe lanta sinne, mah láh mierretum 1751-jakátj jápatim-firjen. Tat láfa padje-sami pirra, mi 1883 jáfe rajest atna jámow kábbaf ríka sinne, kálfa árrót áimon wil láfew jáfe. Tan láfa káutoi kálfa táuf wáksjotuwwat:

1:o) Tat riewteswuota, mi lá wattetum kábbaf ríka jámita, atte si wani átnama íjeta jala átnama parfe lápe tafa ádtjoh árotit nuppen ríkan íetjasa páttjoi kum muttem tan láfa sinne jánotum manoi aiken, kálfa níttituwwat tássi wal Norrbottena ja Wásterbottena lánai sinne Swerje ríkan ja Tromsa ja Nordlanda ámtai sinne Wuona ríkan;

2:o) Sameh, kúth játtih nuppe rikai, áh áttjoh atnet farónisa páttjoi, mai íjetah láh háimoláttjah jala bolagah (mai sinne mádde álmáttjah átnih áfew);

3:o) Swánsfálátj sameh áh áttjoh, wani átnama íjeta jala átnama parfe mietetimme tafa, játtet Wuotnai íetjasa áloi kum áutál 15 peiwe júni- jala pietje-manon, júsi neures talke jala neures játátakka naggih játtemi araput. Swerje atna táuf ráftasaw tjuoltem-tigge áutái píedjat katjalwásaw tan pirra, júsi ja man márrai matta árrót tarpas swánsfálátj jámita játtet Wuotnai áutál 15 peiwe júni-manon, wáifo talke jala játátakka i láh neure, ja júsi tat katjalwis piejatuwwa tjuoltem-tigge áutái, te kálfa tjuoltem-tigge tuopmo tjuowotuwwat; i táuf játtem kásjek áttjoh sjáddat áutál 1 peiwe maj- jala mormes-manon.

Mttan tai talle namatum mierretimmina tafatuwai jâpatim tan pirra ai, kâfte nuppe lanta tawwerah ja äššajah kalkih tâlwotuwwat nuppe lanta tjata ja jâpatim tai jauri ja jâkâi kautoi, mah läh raje name.

Mangel kâ kâbbak lanta waljitum älmah ledjin takkam tait mierretimmit, läh Ewerje riksdaga ja kânâkis ja Wuona stuorra-tigge ja târjotidjeh nanoſtam tait mierretimmit uniona jala aktitimme ſtuoukima pirra.

Ewerje ja Wuotna läpa talle, 26 peiwe rajest oktober- jala kâlko-manon, ſiratam, mangel kâ läpa warfa tjuote jake ärron aktitum jamma kânâkaja wuolen. Wuotna kalka talle äbbâkaja ietj raddit ietjas, ietj ſjietatit ietjas mäffit ja ietj warjalit ietjas rajit.

Walla waiſo tat älkoltis aktitim Ewerje ja Wuona kaſkan lä näkkâm, wiertipa tauk kâbbak wieljarika waimoſt wiggat kaſkaniska warjalit äwtâmielakwuotaw ja kaſkos tadjatimmew. Swänſkalattjah ja wuonakah kalkih wajaltattet kâkâit äpme ritoit ja kierešwuotaina njuolkit wieljakietaw nubbe nubbai, aktajatj parkoi rafe, friðjawnuota ja wuorpe äutâſt. Te ſjadda wil nannosabbo aktitim Ewerje ja Wuona kaſkan kâ tat, maw tjaletum lafah mattin parkat, ja "Wielja-rikai Wuorpe" ſjadda alo wafotidje tjäutem-pakon Ewerje ja Wuona almoki ja ſtuorra arpen kâbbak almoka mangesmus aktajatj puorre ja alla-mielak kânâkajaſt, kutti ienni kuoti frunow ja rikaw kâ ſân lului taw pakow tâdjam.

Wuonakah läh talle waljim allajija ätä kânâkaſſan Danmarcka kânâkaja adjowaw Karlaw, kutti Wuona kânâkaſſan atna namaw Häfon 7.

Mihas parne.

Muttem ärpes parne, kân namma li Jakob, rajatiwai älfos jâwwa-älman. Eu iedne li pajaspiepmam ju Härra palon ja wafotimmen. Eân päti muttem ſkippe nala, mi manai Liver-poola ja Amerika kaſkan. Dan ſtippen li jumelhäitanis ſuolke ja ſi ſittin naggit Jakobaw juffat winaw, walla ſân natoi. Kap-teina jala ſkippe äiwe jaulai: "Dän ih kâšjek ſjattah puoſjes jâwwa-älman, juš tån ih jufah. Jufah takka wite!"

Walla parne wasteti: "Iw män mateh juffat, kapteina, män läh jattam, atte iw kässef kalkah smakkot winaw".

"Waltit taw kainow ja ruoskit ju", jaulai kapteina. Te tah ruoskijin ju karrafit, walla Jakob jaulai lit: "Iw, iw, iw män jufah."

"Te kárrih áutá-siuloi ja ároh táppe ábbá ijaw", jaulai kapteina, "jákatit mu tán kalkah, ja juffat; i tat maitef parkah, maw tán läh jattam." Parne, kutti li ieme lájesmielaf ja i lam harjanam karra támatipmai, sfielpi, walla kárru tauf pajas aitaraja milte. Ztieta pállai tjuorwi kapteina tátko pajas, walla ittji kuttif wasteteh.

"Jakob, Jakob, páteh pan wuolos!" I aktaf wastatis. Muttem jáwma-álmái kárru pajas ja aittjai, atte Jakob li tjatnam ietjas fitta siuloi ja atte sán li ábbánaka jamalkuwvam kállomist. Sán kuotti ju wuolos ja jáwma-álmah ruuwijin ju, taja ká iellekáti. Tasse mangel teuti kapteina stuorra kuwsew winaina ja jaulai: "Jufah taw!" "Kítow aneh, walla män iw tuostah", jaulai Jakob ja sfielpi kállomist ja rajjeswuotast. "Walla män jaulaw tunji, atte tán wiertih juffat", jaulai kapteina. "Alleh máratuwah", jaulai Jakob, "walla ká attje juffakáti, wiertime mi wuobtet ietjame táperw ja atje neures wiesjom tjuouki mu ietne wainow. Sán táppi mu kietaw, ká wállahi jappemlatjo nanne ja jaulai: "Jakob, tán tietah, makkarin juffaláswuota lá takkam atjat. Zatteh ietjat ádnai ju jappem-páttán, atte tán ih kässef kalkah winaw juffat." Ja män jattiw taw. "Wuoi kapteina, sítahkus tán naggit mu tádjat taw jattow, maw män waddiw ietjam ádnai ju jappem-latjo nanne? Alloh tast káttjaluh, jutte män iw mateh iwke sítah tádjat taw."

Katnjali kum lágni kapteina parnew, kutti wállahi sfiippe kuolpen, ja kuotti ju ietjas kammari ja jaulai: "Iw män tast sítah naggit tu, tán mihas parne. Aneteh tán taw jattow, maw tán waddih ietjat puorre ádnai, ja jus kuttif wast káttjal naggit tu, te páteh mu lusa, män kalkaw warjalit tu ja alo árrrot takkar parne wánaf, kutti náu puorafit matta jattos anetit."

Kapteina pijoi ietjas pakon; ja Jakob i läh kässef jangartam, atte sán aneti jattos, walla i lam-kus ju káttjalim warfa akka stuorat, ká tai kálmá álmái, kái pirra mi läp tjalofin látkám? Manah, jákatit Supmelaw, allit palah almatjist, Sárre wiekket!

Räinah ja ruoutewädja=almatji pätnakah.

Lanshärä Luleju statan lä tjallam ruoutewädja-äiwita, atte jami räinah wiertijih warjaluwwat ruoutewädja-almatji pätnakist. Kä ruoutewädja Watjera ja Wuona kaskan lä ällanam ja ätna almatjah alkam wiesjot tan ruoutewädja pielen, te läh sia pätnakah alkam waiwetit jami äloit, mah läh kuotom tanne lakkojin. Muttin läh pätnakah hadjitam äloit stalpi ja jierwai njalmal, muttin si läh tärratallam räinait, näu atte tah läh kattjam kuoblai padjel jala pätam ruoutewädja nala, känne täka lä mannam sia padjel, muttin jis si läh kaskam miesit. Tan mannam kitan läh ruoutewädja-suolke pätnakah kaddam kuotte tjuote mieje. Kä pätnakah takkih näu sieltes suorra skataw, te lä jami junte ai raukam, atte räinah wiertijih warjaluwwat. Wuorjai mattih sameh wuositit, käi pätnakah läh takkam taw skataw, ja tan tieti si älläh mattam ädtjot mawke mawjow-ke räinai ja miesi äutäst. Lanshärä tjalla talle, atte jän i wuoineh ietja ratew, kä atte ruoutewädja-äiweh karrajit puorkoh ietjasa suolkew Watjera ja Wuona kaskan atnemist pätnakit. Täiwop, atte näu kaska sjaddat ai.

Säffåmus Samita

älkos-wattetuwwa kutta pale färtan talwen ja kaska änekislakai tietetit taw, mi lä sjaddam mia aitek-lantan ja ietja sajin. Tasa wil tat kaska hållat Samen-ätnama mäkki pirra, kätte sameh wiesjoh ja kätte sia wiesjom ja parfo lului mattet puoremuslakai äutanit. Tat awisa fitta ai hållat Supmela pakow ja suptjastit tälöti almatji pirra ja ietja ämi pirra, mait lä auke läkkät.

Tuostotuwwis tat mia awisa puorre wiljaina ja puhtis tat äwtäkärtasatjuotanis puoritsjiunjatuhaw ja awow Samen-ätnama kätita ja täpita.

Älkos-wadde.